

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény a szerkesztőség nevére küldendő.

Kiadóhivatal:
Strausz Sándor könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak, nyilvterek és hirdetések.

Telefon szám 34.

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.
Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor.
Fél évre 4 kor.
Negyed évre 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetések jutányosan számíttatnak.

Nyilvterre 50 fillér.

Főszerkesztő: ZRINYI KAROLY.	Főszerkesztő: MARGITAI JÓZSEF.	Kiadó és lapfajlagoson: STRAUSZ SÁNDOR.
--	--	---

A tüdőbeteg katonáért.

Seregeink diadalmos szárnyon repülnek előre s az öröm ünnepei pillanataiban már szinte elfelejtjük azokat a téli borzalmakat, amelyeket hős katonáinknak el kellett viselniök, mikor a Kárpátok élein védelmeztek a Haza földjét. A sok fagyott lábú hős nyomorúsága és szörnyű szenvedése beszél idehaza a téli hadjárat rémségeiről; de se a sajtóban, se a nyilvánosság előtt lefolyt mozgalmakban nem esett szó arról, hogy a téli harcoktól hány került vissza a **tüdővész romboló csirájával mellében!** A hadikórházakban ápolás alá került betegek legnagyobb számát tüdőbetegek teszik s a háború továbbmenőleg is egyre produkálja a tuberkulotikus betegeket.

Tudvalevő, hogy a tüdővész gyógyítására speciális gyógyító intézetek, sanatoriumok szükségesek. Nagy szövetségesünk, Németország már a béke évtizedei alatt több mint száz sanatóriumot létesített, úgy hogy Németországban a tüdővész katonák gyógykezelése nem okoz gondot. Minálunk e téren még nagyon kezdetlegesek az állapotok, négy sanatórium van mindössze Magyarországon, amely tüdőbetegek gyógyításával foglalkozik. Ezekben ma nagyobbszint tüdőbeteg katonák kezeltetnek.

A rendkívül nagy számú tuberkulotikus esettel szemben nagyon kevés az ilyen speciális rendeltetésű intézmény és a hadügyi minisztérium már tárgyalásokat is kezdtet egy tüdővész ellen védekező társadalmi egyesülettel, a József Kir. Herceg Sanatorium Egyesülettel, hogy katonai támogatással tüdőbeteg gyógyító intézményeket létesítsen a harctéri tüdőbetegek részére.

A tüdővésznek, mint fertőző betegségnek a katonák közt való terjedése azonban erősen érinti a rokkantkérdést is, mert a tüdőbeteg hősök közül sokan válnak rokkantakká. Ezeknek gyógyítása és megmentése talán fontosabb, mint a rokkantkérdésnek sok más problémája, miután ez a kérdés a tüdővésznek, mint népbetegségnek mindig aktuális kérdésével kapcsolatos. A harctérről tüdőbeteg visszatérő hősök új gócai a tuberkulózisnak. Feltétlenül el kell helyezni tehát a tüdőbeteg katonákat a megfelelő gyógyító intézetekben. Ez egyrészt kötelességünk azon nagy áldozattal szemben, amelyet hazájuk ügyének hoztak, másrészt védekezés abban az irányban is, hogy ne terjedjenek maguk körül a tuberkulózis. Ha a tüdővész katonák visszatérnek családjuk körébe, vagy előbbi munkatörükbe anélkül, hogy teljesen meggyógyultak volna, a tüdővész fertőzések egész láncolatának lesznek kezdő láncszemei.

A József Kir. Herceg Sanatorium Egyesület, mint tüdővész ellen védekező országos szervezet azt tűzte maga elé feladatul, hogy a tüdőbeteg rokkant katonák részére gyógyító intézeteket emel s erre a célra adománygyűjtést indít. A háború szerencsétlen tüdőbeteg áldozatai már siralmas feljajdulásokban kérik megmentésüket. Szívet rendítők a hősök jajkiáltásai! A nemzetnek, az ország közönségének kötelessége, hogy segítő kezet nyújtson feléjük. Gondolja meg mindenki, hogy nemcsak a szenvedő hősökről van szó — ami mementónak egymagában is elég —, hanem mindannyiunk egészségéről, családjaink, egész társadalmunk biztonságáról. A tüdőbeteg rokkant katonák megmentése tehát a nemzet egészséges jövődjének nagy

kérdése és mindenkinek kötelességévé teszi, hogy tehetsége szerint áldozzon a szent célra.

Az egyesület kéri, hogy a nagylelkű adakozók adományait, legyenek azok akár csak fillérnyiek is, a József Kir. Herceg Sanatorium Egyesület központjába (Budapest, IV. Sütő-utca 2.) küldjék.

5165/915. szám.

A csáktornyai járás főszolgabírájától.

Árszabály.

az élelmi és fogyasztási cikkeknek hatóságilag megállapításáról.

A) Élelmiszerek:

Marha-szelet csont nélkül	1 kg.	4 K 80
Egyéb marhahúsok 15% csonttal	1 »	4 » —
Borjuszlet	1 »	3 » 60
Borjűhús 10% csonttal	1 »	2 » 80
Sertéskaraj és comb	1 »	4 » —
Sertés oldalas és egyéb részek	1 »	3 » 60
Disznózsír	1 »	5 » 60
Háj	1 »	5 » —
Szalonna, bürke nélkül	1 »	4 » 80
Bab, száraz, nagyszemű	1 »	— » 80
Bab, száraz, tarka	1 »	— » 60
Cukorborsó, hüvelyes	1 lit.	— » 16
Kukoriborsó, szemes	1 »	— » 60
Burgonya, új	1 kg.	— » 16
Vöröshagyma	4 d.	— » 12
Fogbogyó	4 »	— » 20
Kelkáposzta	1 fej	— » 10
Fejeskáposzta	1 »	— » 40 30
Kalaráb	3 d.	— » 10
Kerekrépa	1 »	— » 04
Tök	1 »	— » 20 10
Uborka	1 »	— » 02 01
Csirke	1 p.	150 240
Jérce	1 »	240 360
Tyúk	1 »	360 360

Messze Gácsországból...

Messze Gácsországból írtam két levelet,
Hej, de furcsa érzés fogta el lelkemet!
Egyiket valaki csókjaiba mártja;
Tudom a másikat, hogy senki sem várja!

Egyikre azt írtam: ... mit is irhattam mást:
Küldtem az anyámnak számos istenándást.
„Engem ne sirasson. Semmi bajom sincsen,
Nemsokára hazaségít a jó Isten.”

Másikra azt írtam: „Gyönyörű a tákj,
Selyemfűvön, mintha csak szőnyegen hálnék;
Csákorószám mellé virág itt is terem!
Kezeit csókolja...” s zártam a levelem.

Egyiket hogy írtam: a csendes vigasz...
Másikat hogy írtam: a gyilkos dactól
Hej, de furcsa érzés fogta el lelkemet!
— Messze Gácsországból írtam két levelet...
Ludovisca, 1915. május 9.

Parragh Ádám.

Tekintetes Szerkesztő Úr!

A sok drága magyar vérről áztatott Bosznianak királyi vérről festett, szomorú nevezetességű fővárosából, Sarajevóból küldöm hazafiás

üdvözlémet »Muraköz« tekintetes szerkesztőségének. »Debussis pridem«, készséggel elismerem, mert ide s tova nyolc hónapja annak, hogy állandóan itt működöm tábori lelkesi minőségben jó magyar testvéreimnek lelki szolgálatában. Valahányszor »Muraköz«-nek egy-ujjonnan érkezett számát kezembe vettem, olvastattam, mindannyiszor szinte lelkiismeretfurdalást éreztem amiatt, hogy azt tábori írásmommal mindegyik felkeresni elmulasztottam. De szolgálat mentességem a sok rendbéli dolog, amely időmet lefoglalja. (A tek. Szerkesztő úrnak megsgom teendőimet, de csak úgy privátim s nem az újság számára! Ezek: a sebesültek és betegek vonatkozásban napokint bejárása s tőhá kísérése, a helybeli katonakórházaknak látogatása, a helyőrségnek istentiszteletei, az erődök és a közeli katonai állomásoknak lelki gondozása (utazom gyalog, lovon, szekéren, autón, vasúton) s ehhez még irodai dolog is járul.) Most azonban ezenel jól teszem a mulasztást.

Ott kezdem az írást, ami most a legaktuálisabb: e hónapban 28-án egy éve annak a borzasztó attentatumnak, amely a kettős monarchiát mély gyászba borította, s az egész világnak egyensúlyát, békéjét alapjában megingatta, megbontotta. Ezzel kapcsolatban elbeszéltem azt, amit erre vonatkozólag itt a helyszínen láttam, tapasztaltam. Láttam az apácák sz. Ágoston kápolnáját, ahol a boldogult trónörökösár az emlékezetes

napon sz. misét hallgatott, megáldozott s a honnan vértanui utjára indult. Ugyanott láttam a »Mater Dolorosa«-t melyre a trónörökösök az istentisztelet végeztével szemeit fogsztrve hosszan elmerengve imádkozott. Láttam és napról-napra látom a világtörténelmi helyet, mely a világ legpokolibb gázlatterének gyászos színhelye volt. Láttam és borzadva szemlélttem a trónörökösnek véres ingét, melynek ellúsó felét a királyi vér egész teljében pirosra festette; jobb galérián egy ujjal a gomblyuk mellett látható a gyilkos golyónak a helye, alján orvosi kés okozta vágás van. Láttam a trónörökösnek két rózsáját, melyet az napon keblén viselt s melyet fenséges férjének kihulló vére öntözött. Mindkét emlék a sarajevói jezsuitáknak féltett kincse. Ugy a véres ing, mint a két véres rózsza egy-egy művészi kivétel, füvegfedetű keretbe van foglalva. A rózsák alatt ezen klasszikus epigramma olvasható:

»Pectora, quae Sophiae decorabat, martyris almae,
En rosa lugubris, tincta cruore viri.«

(Ime a férfi vértől festett gyászos rózsza, mely a kegyes vértanúnak, Zsófiának díszíté keblét.)

Beszélttem e fájdalmas emlékeknek galambosz örvelel, P. Pantigammal; tudományánál (több-szörös doktor) csak szerénysége és agilitása nagyobb. Ő volt az, aki a boldogult trónörökösárnak az abszolutot és az utolsó kenetet feladta.

Kacsa	1	4 [—]	3 ⁸⁰
Liba	1 d.	—	1 ⁸⁰
Petrezselyem	1 k.	—	04
Sárgarépa	1	—	04
Vörösrépa	1	—	02
Fejes saláta	1 fej	—	06
Fejes saláta	1	—	04
Tej	1 lit.	—	20
Tejfel	1	—	80
Túró	1 kg.	—	80
Száraltúró (kupos)	1 d.	—	12
Muraközi sajt (apos)	1	—	90
Vaj	1 kg.	3	20
Tojás	1 d.	—	08
Gomba egy evőlányérral	—	—	20
Vargánya egy evőlányérral	—	—	24

B) Fogyasztási cikkek:

Iváneci barna köszén	1 mm.	1	60
Kemény hasáb-tűzifa	1 öl	70	—
Felapított tűzifa	1 kg.	—	05
Raffia	1	3	40
Deoaurált szesz	1 lit.	1	40
Petroleum	1	—	76
Olaj, finom	1	4	80
Olaj, silányabb	1	4	—
Kávé, felsőbb minős. v. ármólva	1 kg.	6	—
Kávé, alsóbb minőség v. ármólva	1	4	80
Francia kávé	1	1	24
Cukor, kocka- és por	1	1	08
Cukor, süveg	1	1	04
Rizs	1	—	—
Dara	1	—	86
Só, őrlött	1	—	32
Kőszó	1	—	28
Mák	1	1	80

C) Munkabérek:

Kézi napszám legmagasabb	1 n	4	—
Kézi napszám legalacsonyabb	1	2	—

D) Fuvardíjak:

Igás fuvar, 2 fogatú	1 n	16	—
Igás fuvar, 1 fogatú	1	10	—
Bérekcsői díjak hatóságilag megállapított díjazáson felül 20% -al drágábbak.			

Fentebb felsorolt cikkek árai a belügyminiszter úr 5600/914 eln. sz. rendeletén alapulnak. Magasabb árakat követelni, avagy igérni kihágást képez és 200 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel s 15 napig terjedhető elzárással büntetetik. Az árak a csáktornyai

járás területén felebbezésre való tekintet nélkül azonnal életbe lépnek és további hatósági intézkedésig érvényesek. A Csáktornyan éladára kerülő árúk csakis a piactéren árusíthatók el, velük házalni tilos. A csáktornyai járás területéhez tartozó községekben tovább eladás céljából a házaló vásárlás szintén tilos.

Csáktornya, 1915. évi július hó 7-én.

Szalmai József,
főszolgabíró.

A háború.

A dicsőséges offenzíva döntő győzelemhez segíti fegyvereinket. Vitéz seregeink folyton előnyomulnak most már teljesen ellenes földön, Orosz Lengyelországban s törnek utat Varsó s Riga felé. Hindenburg és Mackensen állanak az előtérben, akik északról dél felé és dél felől eszaknak egyszerre kezdek új offenzívát. Hozzájuk csatlakoznak Pfanner Baltin, Linsingen és Böhm-Ermolli délen s Scholtz, Gallwitz és Woysch eszakon, akik előre jól kiszámított mozdulataikkal a fővezérek hadi terveinek sikerét biztosítják. Katonánk hősiesség előnyomulásának az oroszok általános visszavonulása a következménye. Az oroszok egymásután elhagyják a Búg, Bobr és Warev folyókat, utolsó védelmi vonalaikat s ezzel Prasznyisz, Radom, Osztrolenka, Kalvaria birtokunkba esnek s most folyik a küzdelem a Cholm-Lublin-Vangorodi vasútvonal elfoglalásáért, amellyel Varsó sorsa megpecsételték. A németek az ivangorodi hídfő előállítását máris áttörték, ami a további előnyomulást biztosítja. Ez újabb harcokban eddig 60000 fogolyra s nagy hadizsákmányra tettünk szert. A francia harctéren a németek argonnei harcain dominálnak. A franciáknak jelentékeny veszteségeik voltak s így annál fényesebb a siker, mit a németek elértek.

A Dardanelláknál szifizusi munkát végeznek a szövetségeseik; joltányi sikerre sem mutathatnak, dacára a nagy seregeknek s nagymérvű halottaiknak.

Az orosz szinterről szintén győzedelmes hírek érkeznek. Az Issonzó körül folyik a véres harc s az olaszok egy talpalatnyi földet a földre sem mutathatnak. Rengeteg áldozatokkal járnak támadásaik, de ezek vitéz

katonánk hősiesség ellenállásán mind megtörnek. Nagy csapás érte az olaszokat a tengeren is. Elvesztették nagy cirkálójukat, Garibaldit, melyet matrózaik megtorpedóztak akkor, amikor az olasz hajóraj tengerparti városainkat ostromolni szándékozott.

Az antant diplomáciája pedig azalatt, míg katonaságát egyik vereség a másik után éri, a Balkán semleges államoknál erőlködik, hogy azokat is ellenünk uszítsa. Ezek az államok azonban ez ideig keményen ellenálltak az antant csábításainak.

K Ü L Ö N F É L É K.

— **Hősi halál.** Ismét nagy veszteség érte Muraköz társadalmát. Perlak intelligenciájának egyik igen rokonszenves tagja, Fejér Károly, ottani vas- és fűszerkereskedő, a harctéren szerzett betegsége következtében június 27-én 39 éves korában elhunyt. Fejér Károly, mint az V. hadtest mozgó fő-kórházának I. oszt. számvivő altisztje teljesített az északi harctéren szolgálatot a háború kitörése óta. De utóbbi időben kiütéses tüfuszban megbetegedvén, a skolei járványkórházban, a leggondosabb ápolás dacára, 10 napi szenvedés után élni megszűnt. 28-án temették el katonai pompával. Fejér Károly nagy úrt hagyott maga után Perlak társadalmi életében, mert üzleti elfoglaltsága és gondjai mellett is mindig időt szakított magának, hogy a közélet mozgalmából jelentékeny terheket magára vállaljon. Nyugodjék békében!

— **Levél a harcterről.** Párját ritkító dolgot vittek véghez a galíciai harctéren bosnyák katonáink. Fedezékükből fehér kendővel integtettek az oroszok felé, mire az ellenség a tűzelést beszüntette. Ezek fegyver nélkül közeledtek az orosz lövészárok felé, kezüket megadás jeléül feltartva. Az oroszok örömmel várták őket, gondolva, mily felelmetes ellenségétől szabadulnak meg. A bosnyákok néhány perc alatt beugráltak a fedezékbe, csizmaszárúkból szuronyaikat előragadták, a muszkákat mind leölték és nyugodtan visszatértek fedezékükbe. Majd máskor is Irok. Maradok Tek. Igazgató Úr tisztelő híve: Ambrus.

— **Állandó mozi.** A Rákóczi-utcai mozgó színház mai előadásainak műsora: Borgazdászat (természetes); Óserdő varázsa (életkép); Nagynéni végrendelete (humors); Mária (dráma, 3 felv.); Pajkos házasságkövetők (vígját. 2 felv.).

— **Közönetnyilvánítás.** Groschl Károly úr Múraszerdahelyről 10 koronát volt szíves a hadban elesettek özvegyei és árváinak adakozni, melyért ezúton is hálás köszönetet nyilvánítjuk az előjáróság.

— **Kórház látogatás.** Csáktornyanak magas katonai látogatója volt a múlt héten. Schmiéd altábornagy, az V. hadtest parancsnoka, érkezett 17-én este automobilon Berényi Dezső főlőrzsorvos, egészségügyi főnök társaságában Csáktornyára. A magas látogató a Csáktornyan elhelyezett tartalékkórházakat tekintették meg s a látottak felett meglegedésüket fejezték ki Vošlar Ferdinand dr. ezredorvosnak. Schmiéd altábornagy 18-án d. u. Csáktornyáról Nagykanizsára utazott.

— **Közönetnyilvánítás.** Dr. Hajós Ferenc országgyűlési képviselő úr 100 K-t küldött a csáktornyai járási jótéti bizottsága részére, melyért ez uton is hálás köszönet nyilvánítottatik.

Elmondotta terveit. Az attentatum helyén szép emléket akar létesíteni, azonkívül egy monumentális emléktemplomot építeni. Megmutatta az építendő templomnak tervrajzát is, melyet egy magyar művész, a náluk elszállásolt Bory, népfelkelő hadnagy dolgozott ki. Fiatalos lelkesedéssel, elragadtatással beszélt a nagy művészről, gyermeki örömmel magyarázta a bazilika-stílus tervrajznak művészi szépségeit. A történetesen moduljén dolgozó mester kérdésre azt felelte, hogy az építendő templom 2—3 millióba fog kerülni. Ránéztem P. Puntigamra, kopottas reverendájára s kétkedő mosollyal kérdeztem: »Honnan szerzi össze ezt a rengeteg összeget?« Az öreg úr elmosolyogja magát s a világ legnagyobb nyugodtságával felelt: »Az már régen megvan. No már erre aztán igazán nagyot néztem. Igen — folytatta tovább jót mulatva meglepetésemre — persze hogy megvan a jószívű, trónt-hazát szerető lelkeknek zsebében; csak egy aktus van hátra: a zsebbenylás s együtt a pénz, megvan a templom.« S ez a spártai rövidségű válasz megnyugtató volt, mert az P. Puntigam ajkáról jött, akit Boszniában széléiben ugy ismernek, hogy a mihez ő egyszer hozzáfog, az aztán meg is lesz. Légiója a boszniai, százezrekbe kerülő kulturintézményeknek a szegény P. Puntigam fáradhatlan agitációjának köszöni létesülését, fennállását. Aztán elmondotta, hogy mihelyt a

győzedelmes békének napja felvirrad, becsomagolja a két nagy emléket s a trónörökös párt halálának egyéb, banyagazdaggal összegyűjtött emlékeit, vándorutrára kél s a monarchia két fővárosában, — ha kell, egyebütt is — előadásokat tart majd, elmondja az emléktemplomra vonatkozó tervét — és akkor csak győzzem tartogatni a két kezemet — fejezte beszédjét a mindig derült jökevdű Pater — csak egy zuhog majd a sok geyben adomány. Igaza van — gondoltam magamban távozomban — ha van szent cél, akkor ez »per excellentiam« az, amely előtt minden jó hazafi szíves-örömmel nyitja meg szívét-zsebét.

* * *

Ennyit egyelőre első életjelül. Mászor — ha a körülmények engedik — másról. Addig is a mi kishazánk lapjának jeles szerkesztőjét tisztelettel köszöntve, maradok

Sarajevo, 1915. június 23.

nagyrabecstűlő földije

Gasparics György

cs. és kir. tábori lelkész.

— **Hangok Sibiriből.** Molnár Elek m. kir. honvéd alezredes, aki Przemysl bukása után orosz fogságba került, életelt adott magáról. Leveleket írt Csáktornyára ismerőseinek, melyekben írja, hogy jól érzi magát s hogy bíz a győzelemben. Jelenleg Simbirskben tartózkodik.

— **Adomány.** Székely Ferenc Csáktornyáról 100, Simon István Drávanagyaluról 10 s Löbl Rezső 1250 K-t adományozott a Vöröskeresztnek Csáktornyai fiókjának, amiért hálás köszönetet mond az egyület elnöke.

— **Hadiadó.** A hadiségélyezés céljaira ideiglenesen életbeléptetett jövedelmiadó kivetési munkálatait a vármegyei m. kir. pénzügyigazgatóság befejezvé, az adókötelesek kimutatását a pénzügyminiszterhez felterjesztette. A javaslat szerint Zalavármegye területén 257 oty adózó tartózkodik állandóan, kiknek összes tisztá jövedelme a 20 ezer koronát meghaladja. Ezek közül a csáktornyai adóhivatali kerületre 15, a perlakira 4 esik. A felterjesztett kimutatások a miniszter jóváhagyás után fognak közszemlére kitélni.

— **A háború költségei.** Edgar Crammond, a londoni kir. statisztikai hivatal igazgatója számításokat tett arra nézve, hogy milyen költsége lesz a világháborúnak 1915. július 31-ig. Keresztszámokban kifejezve az összegeket, Belgiumnak 2 és fél, Franciaországnak 8 és fél, Oroszországnak 7; Németországnak 18, a monarchiának 17 és fél millió, Angliának 620 millió koronájába kerül majd a háború a mondott időig. Tekintettel az angol forrásra s a borzasztó összegekre, mibe a háború a központi hatalmaknak az antant országaival szemben kerül, kételkednünk kell annak hitelességében.

— **Orosz foglyok.** Hogy az itteni uradalom a fennálló napszámoshiányt a csepülés körül némileg türelhetővé tegye, orosz foglyokat szerzett, akik a múlt héten Csáktornyára érkeztek s innen az összes ispanágokba szétosztattak. Összesen 100 orosz foglyot állítottak munkába, akik dolgukat nagyon lelkesmeretesen látják el. A foglyok, kiket egyik alsóausztriai foglytáborból hoztak, nagyon jól érzik magukat Muraközben, persze mert az idevalói néppel könnyen megértik magukat.

— **Vasuti féljegygyel lehet a beteg katonákat meglátogatni.** A kereskedelemügyi miniszter új megengedte, hogy a beteg vagy sebesült katonák hozzátartozói (szülők, gyermekek, testvérek és a feleség) az Osztrák-Magyar monarchiában a nevezett harcok meglátogatása céljából teendő utazásaik alkalmával 3. osztályon úgy a személy- mint a gyorsvonatoknál féljegygyel utazhassanak. E kedvezmény csak az 50 km-nél továbbli utazások esetén vehető igénybe. Mindenekelőtt a kórház vezetőségétől ahol a beteg van, értesítést kell beszerezni annak igazolására, hogy a beteg harcok meglátogatása ellen nincs akadály. Ezen értesítést azután a járási főszolgabíró (rendőrkapitány) a névleg megnevezendő egyéneknek a betegápolóval való rokonsági viszonyát, a vasuti vonal kezdő és végállomásának felüntetésével hivatalosan igazolja. Ezen igazolványok a vasuti személyzetárknál a féljegy váltatlansága miatt felmutatandók, mely azt úgy az oda mint a visszautazásnál lebélyegzi. A visszautazás befejeztével ezen igazolvány a vonatjegygyel együtt leadandó. A német birodalmi vasutakkal való forgalomban e kedvezmény

nyek érvényesítése érdekében a tárgyalások folyamatban vannak.

— **Közszönetnyilvánítás.** Havas A. a l. csáktornyai üditőállomás czéljaira 5 koronát adományozott (egy megnyert fogadás összege) melyért ezúton is hálás köszönetét nyilvánítja az elnökség.

— **A gőzgépezők és gőzkazánfűtők legközelebbi képestői vizsgái f. évi augusztus hó 1-én fognak megtartatni a városi villanytelepen (Flandorffer-utca 4. szám.) A kellően felszerelt kérvények a ker. Iparfelügyelőséghez címzendők Sopronba, (Deák-tér 8. szám.)**

— **Maximális gabonárák Zalavármegyében.** A buzáért, rozsert, kétszerest, árpáért és zabért követelhető legmagasabb árak Zalavármegye területére nézve a következők állapítottak meg: Buza legmagasabb ára métermázsánként július 10-től 21-ig 4050 K. Július 22-től 31-ig 3950 K. Augusztus 1-től 10-ig 3850 K. Augusztus 11-től 21-ig 3750 K. Augusztus 21-ke utáni időben 3650 K. — Rozs maximális ára métermázsánként július 10-től 21-ig 32 K. Július 22-től 31-ig 31 K. Augusztus 1-je utáni időben 30 K. A kétszeresit követelhető legmagasabb ár; a kétszerest alkotó keverékben levő buza és rozsmennyiség legmagasabb árának összege. Árpá maximális ára július 10-től kezdve 20 K és a zabé 28 K. A legmagasabb árak, amelyek a rakodó állomásokra való szállítás költségét is magukban foglalják, zsák nélkül, az átvétel helyén és készpénzfizetés mellett történt eladás esetére értendők. A termények késedelmes átvétele esetén a termelő az ár után késedelmi kamatot és örzési díjat is számíthat fel. A lisztárakra nézve az eddig érvényben volt legmagasabb árak az irányadók.

— **Az 1915. évi termésnek zár alá vétele.** A m. kir. miniszterium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján minden termelőnek 1915. évi buza, rozs, kétszeres, árpa- és zabtermése a közélémezés és a közszükséglet biztosítása érdekében zár alá helyezték. Termelőnek tekintetik az is, aki munkabér, aratórés vagy konvenció fejében kap a termelőtől búzát, rozst, kétszerest, árpát vagy zabot. A zár alá vett saját házi és gazdasági szükséglet szabadon felhasználható. A saját házi és gazdasági szükséglet meghaladó termés csak olyanok részére adható el, akik ily termények vásárlására jogosítva vannak. Tilos a termelőnek a zár alá vett részt a megye területéről elszállítani. A nem termelő 1915. évi szeptember hó 15. napjáig jogosítva van saját házi és gazdasági szükségletét azon megyében, ahol állandó lakhelye van, bármely termelőtől megvásárolni. A szükséglet csak a jövő 1916. évi augusztus hó 15-éig szerezhető be. Házi szükséglet címén a mezőgazdasággal foglalkozó fogyasztó az említett gabonaművekből csak 18 kilogrammot, más fogyasztó csak 10 kilogrammot vehet fejénként és havonként számításba háztartása számára. A miniszterium megengedheti, hogy nagyobb ipari telepek, menhelyek, internátusok, kórházak stb. azon mennyiséget, amelyre a jövő 1916. évi augusztus hó 15. napjáig előreláthatólag szükségük lesz, megvásárolhassák. Azoknak a gabonamennyiségeknek beszerzéséről, amelyekre közérdekből vagy kivélteli célokra van szükség, a kereskedelmi miniszter gondoskodik.

— **Leletzte az apját.** Pessák Lukács Drávaegyháza betegen érkezett haza a harc-
térrel és gyógykezelés után, mint harckep-

teltet végleg hazabocsájtották. Az apja fiának beszámolt a gazdaságról és arról is, hogy egyik üszőjét eladta. Fia ennek árát követelte, — de az apa sem a pénzt előadni nem tudta, sem a pénzről elszámolni nem tudott, — ami a még meleg és ingerlekeny katonát annyira dühbe hozta, hogy apját a falon lógó fegyverrel azonnal lelőtte. A gyöngye idegzetű embert a perlaki csendőrség a nagykanizsai ügyészséghez kísérte át.

— **Dijmentes anyakönyvi kivonat.** Dr. Csernoch János bironok hercegprímás főpásztori körlevelében meghagyja valamennyi joghatóságra alá tartozó plébánosnak és adminisztrátornak, hogy az árvaszék által törvényesítés, illetően örökbefogadás céljára hivatalosan kért anyakönyvi kivonatokat nemcsak díjmentesen, hanem díjmentesen is szolgáltatassák ki.

— **Rendelet a 43—50 évesekről.** A honvédelmi miniszter rendeletet küldött a hatóságoknak az 1865—1872. években született népfelkelők sorozása és egyes évtőlamiok behívása tárgyában. Az összeírást legkésőbb augusztus 8-ig be kell fejezni. A kétes illetőségű egyének úgy kezelendők, mintha születési helyükön bírnának illetőséggel. A 43—50 évesek bevonulásának határidejét később hozzák nyilvánosságra. Magyarország egyes területén elrendelt pótszemlén alkalmasnak talált 1892, 1893, 1894. évi születésű és az 1878—1890. évig született magyar állampolgárok általában augusztus 15-én, a Sáros megyében tartózkodók szeptember 15-én, a bosznia-hercegovinai illetőségűek pedig augusztus 16-án tartoznak bevonulni. A külföldi képviselti hatóságoknál az 1915. évben újra megvizsgált és alkalmasnak osztályozott 1892, 1893, 1894-ben született, továbbá az 1878—1890. évig született népfelkelésre kötelezettek augusztus 16-án vonulnak be.

— **Ujból emelkedett a papír ár.** A magyar és az osztrák papírgyárosok június 21-én Budapesten értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy a famentes papír árát ujabb 20 százalékkal fölemelik. A famentes papíron készült tudvalevőleg a nyomtatványok javrésze és így ezen áremelés különösen a közszállítási árakat érinti. A famentes papír ára a háború alatt kilonként eddig 24 fillérrel emelkedett ami 46 százalékos áremelkedésnek felel meg és ehhez járul még az a veszedelem, hogy miután 15 osztrák és magyar papírgyár nyersanyag hiányában beszüntette a működését, ezen papír-faj néhány hónap mulva egyáltalában nem lesz kapható.

Szerkesztői üzenet.

Fenyves Daniel, Pákozdi. Érdemes tárcáját s hangulatos versét elkönyveltük. Rövidesen sor kerül rájuk. Addig is szives türelmet kérjük. — Lukács Lajos — déli harctér. »A kis hősről« nemcsak olvasni fognak lapunk olvasói, akiknek a megkapó esemény feldolgozásával élvezetes olvasmányt fog nyújtani. — Ifj. Sz. A. Helyben. Alkalmilag hozzuk. — Ambrus — harctér. Köszönjük tudósításait. Sok sikert a további munkához s egyben keressen fel minket is egy-egy tábori postával.

Közszönetnyilvánítás.

A bennünkért értekezlet alkalmával hozzánk juttatott részvételt ezúton is hálás köszönetet mondunk.

Csáktornya, 1915. július 24.

Sonnenberg család.

Sve pošiljke, kaj se tiče zadržaja novinah, se imaju poslati na ime urednika vu Csáktornya

Izdateljstvo:
knjižara Strausz Sandora
kam se predplate i obznane pošiljaju.

na horvatskom i mađarskom jeziku izlazeći društveni, znanstveni i povučljivi list za puk
Izlazi svaki tjeden jedenkrat i to: svaku nedelju.

Predplatna ošna je:

Na celo leto 8 kor.
Na pol leta 4 kor.
Na četvert leta . . . 2 kor.
Pojedini broji koštaju 20 fill.

Obznane se poleg pogodbe i fat računaju.

Odgovorni urednik:
ZRINYI KÁROLY.

Surađnici:
PATAKI VIKTOR i SRÁY FERENCZ.

Izdatelj i vlasnik
STRAUSZ SANDOR.

Velike bitke vu Ruskoj i Francuzkoj.

Rusi su izgubili 20 jezer polovljenih vojnikov, 13 štukov i 48 mašin-puškah. - Francuzi su izgubili 78-300 vojnikov. - Talijani nemreju preć granice. - Retirajući rus sve zežge nad sobum. - Velika srbska nesreća na Dunavu. - Tri-četiristo vagonov petroleum se jim je vužgal i zgorel.

Štuki na talijanski granici. - Kaj bude trinajsti mesec. - Dvanajstjezer mrtvih vu Dardanellak klanjcu. - Potoplena talijanska taborska ladja. Velika borba za Lublin i Ivangorod. - Talijani poručiju boja Nemškoj i Turskoj. - Na Izonzo liniji. - Kak velika je srbska vojska?

Kak stojimo na bojnom polju?

(M. J.) Naše i nemške čete su se deset-dvanajst dni počivale med Vistula i Bug zvanom potoku, pak su vezda opet počele navaljivanje proti rusu. Naši šeregi stojiju vezda na desnoj i levoj strani vojske, a na srdini nemške čete.

Pri Grabovic zvanom mestu su naši šeregi sedempuť šturmivali na ruse, dok su jim prevzeti mogli šance i odtirali iz njih.

Nemški general Mackensen pri Krasnostavu je napal na ruse i 6400 rusov polovil i vno go izmed njih zaklal i oranil.

Od najglasovitešega nemškoga generala Hindenburga dugo nisu glasi došli. Nije znati bilo, kaj on dela sa svojimi šeregi vu Rusko Poljskoj zemlji? Prošli tjeden je opet glas došel, gde je i kaj dela. Jeden del njegove vojske proti Riga zvanom varašu ide. Ov varas poljeg ruskoga morja leži. Tu su nemci 2500 rusov polovili, med njimi i njihovoga vodju.

Takaj vu Rusko Poljskoj pri Mlava zvanom mestu su veliki ruski šeregi od marciusa počemši zakopani bili i vu miru živeli, spali, jeli i pili. Tak su se vu svoje šance zakopali, da su mislili, da do njih nigdar nebude nemec segnul i da budu tu do konca tabora čekati mogli. Ali niti njihovi jako dobro napravljani šanci nisu mogli preprediti, da jih nemsko vitežtvo nebi prevzelo. Nemci su navaliili na ruse vu tem mestu, pak su je prevladali i do Zihanov i Krosnosielce zvano mesto odtirali. Retirajuće ruse su nemci dalje i dalje tirali pred sobum, med tem vno go kvare jim zrokuvali i odegнали jih do Narev zvano mesto.

Vu gori opisanih bitkah su nemci i naši šeregi polovili svegaskupa 20 jezer ruskih vojnikov, med njimi 83 oficirov, odzeli od njih 13 štukov, 48 mašin-puškah i jako vno go drugoga oružja.

Na talijanskoj granici su i prošli tje-den navaljivali talijani na naše čete, ali i

vezda su bili biti, kak i do vezda. Talijani na celo j tirolskoj i karintijskoj granici podjednom pucaju na naše šance iz svojih štukov, ali samo vu zrak, ar su se naši vojniki tak skrili med planinama, da kuglje nemreju do njih. Na talijanskoj granici nam je gospodin Bog tak visoke i jake planine dal, da prek njih ne talijan, nego nišce nemre dojtji. Naši vojniki na ober dvejezer metrov visokih bregov, koji su još jenput tak visoki, kak je Ivanščica, vu miru sediju, pušiju, pak ako se gdě jeden talijanski patrol pokaže, onda jih pozdraviju s nekotimi šrapneli.

Rus je vezda opet se tak počel vojuvati, kak je pred sto let Katusov zvani ruski general vojuval proti Napoleonu, francuzkomu cesaru. Ov ruski general je pred francuzkim šeregom podjednom retiriral i za sobum sva sela, varaše podežgal, ceste pokvaril, majure vuništili, celo rusko pućanstvo i čeli živež sobum odnesel. Tak da Napoleonovi šeregi niti falat kruha, niti belvu sěna nisu nigdi našli. Napoleon je 1812-ga leta, 24-ga juniuša sa 600 jezer vojnikom vdrl vu Rusiju. Ipak je 19 ga septembra do ondošnji glavni grad Moskve mogel dojtji, ali gda je francuzki šereg vu Moskvu došel, ruski general je dal čeli varaš vužgat. Sedemjezer liž je izgorelo. Francuzki šeregi nikaj nesu našli jesti, niti pak jednu hižu, gde bi iztrudjeni vojniki se počinuti mogli. Francuzi su morali nazaj rukovali iz Ruske zemlje. Izmed 600 jezer francuzovo je samo osemjezer došlo dimo. Ovi drugi su od glada na putu poginuli, ili zmrzli. I stem je rus francuza preobladal. Rus misli, da bu i nemec tak bedast, da bude za njim išel, zato vuništi sve, od kud se njegovi šeregi vu retiriranju vun potegneju. Strašno si je i premisliti, da ruski vojniki svojih ljudih polje, vu križ postavljeno žito, vu kozlice postavljena sěna zežgeju, sadovno drevje sekirom, kuruzu sabljom posećeju, svoje ljudi i marhu odeže-

neju, da nemci nikakov živež nenajdeju, da na ono mesto dojdeju.

Ali s tem si samo svojim ljudem vćiniju kvara, ar nemec ima toliko pameti, da nebude tak napravil, kak francuz. Zbog toga nikaj nehasni rusom njihova taktika, ar budu tabora do kraja predi izgubili, kak rusi misliju.

Turćini pri Dardanellah su s uspehom vojuvali proti englezu i francuzu v minućim tjednu. Vu bitki 14-ga juliuša su englezi 200 mrtvih izgubili i četiri morske ladje, koje su turćini podvrtali.

Vezda su izračunali, kakov je francuzki zgubićek bil vu prošlih tjednih pri Arras zvanom mestu. Broj svega skupa iz naša 78 jezer i 300 vojnikov. To je lěpi broj!

Srbija bi jako rada naposeb mir sklopiti s nami, ar ljudstvo nema kaj za jesti. Vezda jih je opet velika nesreća dostigla vu Dunavu. Kajti jim je petroleum zmenikal, poslali su velike ladje po Dunavu vu Rusiju, da jim tam napuniju lagve s petroleumom. Da su ladje napunjene bile, plivale su one po Dunavu prama Srbiji. Pri Dobrodolu se je jeden lagev nekak vužgal, lagve se rezpuknul i druge lagve vužgal. Čela ladja je počela goreti. Poljeg ove ladje plivajuća druga ladja jim je na pomoć išla, ali na vodi plivajući goreći petroleum je i ovu ladju vužgal. Obedva ladje su vtonele i ves petroleum se vužgal. Kakov je to ogenj bil na Dunavu, onda si moremo premisliti, ako znamo, da je na jednoj ladji 34, a na drugoj 42 vagonov, svega skupa 76 vagonov petroleumu bilo. Goreći petroleum je na Dunavu doli plival, pak još osem ladjah vužgal, koje su za ovimi dvema plivale. I ove su se vtonele. Ladjari su svi poginuli, ar iz goreće vode nisu mogli vun. Jeden, koj je ovu nesreću pripovedal, se je tak oslobodil, da je pod vodom izplaval od mesta te strahovite nesreće.

Štuki na talijanskim frontu.

Jeden budapeštinski »tüzmaster« je pisal dimo ove zanemite reči :

— Od dvé jezero metrov smu na višesim bregu. Jako dalko je videti od ovud na svaki kraj. Proti talijanski granici također su bregi samo né tak visoki. Ako je čisti zrak, dalko je videti vu Talijansko. Naj višeput sve je tak tiho, kak na grobju, samo pod nami, tekući potoki ružiju. Živo stvar né je videti nigdi, negda—negda jeden kavran doleti, ili pak divja koza se skaže, koju taki doli sterlimo.

Vnogiput smo med oblaki ili vu veliki megli. Vreme od dana, do dana ovak se meša : svekšiuoma predpoldan je lépo, opoldan dojde megla i popoldan dežd pada, kaj niti ponoći nprastane. Lépo je gledati, kak se zléva voda podnami vu svakojačke potoke ili vu doline. Negda samo jedno minuto terpi i svi smo vu megli. Lépo je gledati kad podnami megla sve ostere, prinas gori pak lépo sunce sija. Razmi se, da ovdí gori puno je mrzleše vreme, kak doli.

Na jedni strani samo jedna menjša dolina je med nami i med talijanskami bregi, tak popriliki na poldrugi kilometer. Talijani poleg toga jako dobro vidiju, ako što k nam na brég plazi. Poleg toga mi nemoremo po bélim dano municiju, stroška ili poštu gori spravlati, samo na večer doneseju gori i to je velika sreća, ako do pol desete vure dojdeju gori. Od kraja niti mi smo né steli na ovim bregu nikakov posel imeti. Jedenput naš oberlejtinant s jednim telefonistom je na brég splazil i srečno za četiri vure je gori došel. Više néje štel doli dojtí, neg i mene je po telefonu gori odredil.

Gusta megla je ravno bila, kad sem gori plazil, pak niti mislił sem né, da bi blizo gde talijani bili. Već sem dvé vure plazil, kad sem naproti bregu spazil. Sve je tiho i mirno bilo, kad se tu i tam puška sproži. To je već mene išto. Tučkale su okolo mene kuglje, ali za tri i pol vure srečno sem došel gori. Ako po dano prasakaju talijanske puške, onda već znamo, da k nam ide nešči. Mi smo na bregu iz dések jedno baraku napravili, dalko od našega mesta na jednim drugim bregu.

Kakvo orijaško delo je to bilo, moći si stoga premisliti, da dvajstipet dečkov je šest noć nosilo gori na brég potrebne deske. Za dvé peršone postelje su vu našm pavilonu, koj bormeš i obloke ima, iz kojih se lépa panorama vidi.

Ovdí imamo stroška i hvala Bogu knjige za čitati.

Pomalem smo spazili, da talijani né su veliki viteži, da njim vekši kvar délamo, jedno noć iz doline jednoga štuka smo gori spravili na brég i direkt proti talijanski švarmlinji smo ga na stavili.

Orijaški posel je i to bil, ali zato itak smo mogućni bili dobro za kopati i postaviti štuka. Od potlam svaki dan pustimo par granetlinov na talijane i kad počnemo štrélati, niti jedno talijansko mašinpušku né je čuti. Jedno parputa dobro smo trofili i za to su nas već pohvalili. Pešički već niti ne ufajo na nas štrélati. Stém bolje kanonéri. Jedenput su spazili našega štuka i od dva krajov su počeli nas štrélati.

Ali oni su još na višesim bregu, više put su vu megli i némaju čudaput priliku

štrélati. Kuglje ili pred nami opadneju doli, ili pak prek brega odletiju, gde néga nikoga. Poslali su već prek sto kugljih, ali do vezda još nikakov kvar né su napravili. Talijanski kanonéri su preveć plašlivi. Ako mi na nje sterlimo, iz dalkogleđa vidimo, da odmah ostaviju štuke i obégneju.

Već smo previdli, da talijanski soldati, jako dalko su od rusov ili pak od srbov. Jako fletno budemo s njimi sgotoviti.

Naj vekše zlo nam je od kraja to bilo, da iz doline smo morali vodu nositi. Po malem prevčili smo se k snegu. Vu snegu se vmivlemo. Red pri jeli je ovu : vjutr kava, opoldan je južina sir ili špeh, kaj vre ravno imamo.

Negda med vremenom dobimo putra i jajca, to nam batrivni tirolčani doneseju. Obeda na večer dobimo, kojega naravski pretopiti moramo. Juha, meso, čusapaz. Ako je na juhi riža, to je već svetešnji obed, tojest večerja. Melo nikakvo ne dobimo, dakle iz tésta hranu ne jémo. Na večer kruha, cigareline, negda sira ili špeha dobiju dečki, negda pak i vino. Na večer doneseju i poštu. Jako vno go pisarije imamo i ja sem zapovednika adjutans.

Denes je ravno zapovednik betežen i mesto njega ja ravnani štuke. Tomu se jako veselim. Vnoći malo spimo, rajši se po dano lenjarimo. Po dano, ako je lépo vreme, pazimo neprijatelja. Negda kopati moramo i to nam dobro dene, jerbo ovdí na bregu malo se moći gibati.

Čele dane popévamo ili vu harmunike igramo, negda novine ili knjige čitamo.

S jednim réčjom tak se mi ovdí vu veliki visini zabavljamo.

Četerdesetšest milljun metercentov.

Lépi broj je to prém ako povémo, da tuliko pšenice je zraslo 1915 ga leta vu lépi naši domovini vu Magjarskim orsagu. Dakle kak se iz ove velike svote vidi, više je zraslo, kak štero prvešo leto. K tomu pak dodenemo, da puno više je zraslo, kak Magjarskoga orsaga stanovniki nucajo.

Kaj zlamenuje to, popriliki svaki bi moral znati. To zlamenuje, da čeloga sveta boja vu gospodarstvenih posli već smu mi zadobili.

Vu ovim boju, kakvoga je još svet né videl, naši neprijatelji né samo s oružjem su nas steli preobladati, neg icali su još jednoga saveznika, to pak je gladomor, stém su nas steli mučiti, stém su nas steli sportri. Né samo naše glasovitne vojnike su steli stém mučiti, neg i domaj ostajuće betežnike, starce, ženske i decu, da se za slavnom našom vojskom, koja podjednoma vitežki napreduje i proganja pred sobom neprijatelje, poruši orsag i dvojba nastane po celim orsagu. To su mislili, ako naši viteži spaziju, da njihovi doma gladujeju, onda odmah prestaneju vitežki vojvovati i predeneju doli oružje, kak bi slavno mogli boja zaključiti.

Ovu peklensku misel su englezia zmislili i taki su i drugi neprijatelji k ovomu vražemu računu prestupili. To bi prvi boj bil, kojega bi neprijatelji s gladomorom zadobili. Vu Nemskoj, Austriji i Magjarskim sveskupa više kak sto milljun naroda živi. Tulikšnoga naroda svakdašnjim izbilja je teško zadovoliti i dan na dan na hraniti. Vu mirnim vremenom Ruski orsag, koj vno go polja ima, takodjer prek morja ležeći orsagi

zrneju vu tudje orsage prodaju, dakle vu Nemsku, Austriu i t. d. Neprijatelji taki od početka boja zaprli su morske pute, zaprli su nam granice tak, da iz tudjih orsagov nikakov živis nemoremo dobiti. To je bil fundus oni peklenski miseli, skojom su nas steli iz sveta spraviti.

Ali božja volja prikrižila je njihove račune. Takov plod smu dobili, koj nam opet dosta bude do kleta i još od toga moremo tak Austriji, kak i Nemskoj dati. To stém leži napravimo, jerbo poleg pence i drugo silje nam je izversten plod dale.

Denemo skup ruke i hvalo damo svesmogućemu Bogu, koj nam je poleg bojnih dobičkov još i ovaj dobiček dopustil, jerbo bez toga nebi mogli slavno zaključiti boja.

Kip boja.

Ruskoga soldackoga zapovedništva laži navolil se je već ruski narod. Denes zapovedništvo ne ufa javiti svojemu narodu, da za par danov ruski orijaški šereg vu Berlinu, Beču i Budimpeštu se bude spanciral. Sad druge prijave pošila i stém nori naroda. Vežda tak govoriuju ruski vodji, da dužnost njim je žurno retirérati. No vutem su izbilja jako zvežbani, zvežbala pak je rusko vojsku naša slavna vojska. Još i stém se dičiju rusi, da né smo je još vuništili, jerbo još nezmernoga naroda imaju.

Né je potrebno nikomu dugo tolnačiti, niti né je treba bog zna kak velika soldacka znanost kotomu, da svaki previdi, ona vojska je pogubljena, koja podjednoma mora s velikim sgubičkom retirérati. Rusi pak podjednoma retirérāju.

Neutralnih državaj soldacki znanci su preračunali, da ruska vojska samo vu Galiciji je prek jeden milljun soldata sgubila. Nezmerno naroda još ima Ruski orsag, ali néma više takve vojske, koja bi našu zastaviti mogla. Iz ruske vojske fali duša i takva domoljubav, kakvo ima naša i naši pojedini vojniki, koji su svako minuto pripravni za domovinu krv preljati. Jedenajst mesecov je minulo, da proti rusom stojimo i ove jedenajst mesecov od svikud smu je pretirali gde su se na jedno krakko vreme nastanili. Ako smo do vezda mogućni bili tak vojvovati proti nezmerni ruski vojski, doktam je friška bila, s bozjom pomoćjom niti od vezda se je nebudemo prebojali, kad je već naj izverstneše regimente, na hiljada štukov i skorom čelo municiju sgubila. Sad se već ne bojimo od orijaškoga Ruskoga orsaga.

Za ruskim narodom počel se je buniti i francuzki, jerbo je previdel, da stoga nikaj dobroga ne bude potlam, kak smo tak kervavo ruse sbili vu Galiciji. Francuzi na mesec dvésto hiljada osobah sgubiju, k tomu pak boj je svako vuru tri milljun francov košta. Tak je 1871-ga leta bilo, kad su prusi jako tiskali francuze, pariški stanovniki sbunili su se i hitro je konec bil boju.

Talijani, kak smo to pisali, strahovitno kervavo su biti bili na Izonzo liniji. Talijanski zarobljeniki povédaju, da juliša prvoga čeli bregi mrtvih je ležalo pred našemi mašinpuškami.

Najvekše englezke novine, koje su do vezda s mirum od toga pisale, da Englezia zadobi boja, sad žalostno prepoznaju, da Englezki orsag sgubil je već boja tak na suhom, kak i na morju.

Trinajsti mesec.

Jeden novinar dugo se spominjal jednoga balkanskoga orsaga diplomatušom, koj kakti neutralnoga orsaga poslanik nece, da mu ime vu novine dojde. Denešnji slučaj ovak je pred novinarom rezoltnačil :

— Ako savezniki ov mesec nebudo zadobili Dardanelle, koje turćini tak hrabro braniju, onda je nigdar nebudo mogli zadobiti. Turćini denes tuliko municije imaju, da lehko spijuje neprijatelje vu klanjcu, augustuša meseca pak tuliko budo imali, da veliko offenzivo moreju započeti. Ovu municiju iz Konstantinopolya budo dobili, gde za ov barat svoje fabrike imaju.

Da bi Bulgaria proti Turskomu oršagu se podigla, to neće moguće, niti pak to neverujem. Bułgaria i Turski oršag na kratkoma se budo naravnali. Takodjer Romania i Bulgaria na takvim putu su, da se sđobra naravnaju. Proti tomu one reći nikakvoga hasna nemaju, koje tak glasiju, da na Balkanu opet se jeden savez bude složil vu kojem tak Bulgaria, kak i Srbia nazočna bude. Denes živići bułgarci i srbi nigdar se nebudo podobrikali. Da Romania, Bulgaria i Grčka do konca boja neutralna ostane, to opet neće znati. Ako vu takov položaj dojdeju, da potrebno se bude njim genuti, za segurno genule se budeju i ove države.

Ključ položaja je vu Poljskim. Balkanskih državah poslaniki svi su jedne miseli—Frigyes nadherceg, Conrad, Hindenbug i Mackensen budo prehitili balkanskih državah sudbinu.

Morebiti, da augustuš mesec, dakle od početka boja trinajsti mesec bude naj važniji mesec. Po clovečjem računom ov mesec bude odlučil boja. Ako rusi i julius i augustuš meseca budo tak biti, kak su majuja i juniuša meseca, onda su presiljeni mir prositi. Ako pak odlučn boj nebude se sad vu Rusko-Poljskim dokončal, onda broj još 1916-ga leta do protuleťja bude trajal. Vu ovim položaju tak mislim da Francuzki oršag nebude mogućen još jednó zimu boja tirati.

Ako Talijanski oršag i na dalje bude bez svakoga hasna boja tiral, talijanski narod sbunit se bude. Tam takva revolucija bude, kakva još nigdar ne bila.

Zaključil je svoje reči ovak :
Austria-Magjarska, Nemška i Turska denes su vu izverstem položaju.

Rusi vu Lembergu.

Vnogo smo pisali već, kak su se rusi vu Lembergu sponasali, ali još bi čele knjige bilo moći spisati. Naprimer sve fabrike su sporušili, samo jednom skladašću su mir dali, kad su iz Lemberga morali po-bećti. Ovomu skladašću pak su se za to smilovali, jerbo ženske su išle k zapovedniku i prosile su ga, da nai ovi fabrike mir da, jerbo iz ove fabrike živi čela okolica. Zapovednik je dober clovek bil. Poslušnul je prošnju i dal je zapoved, da fabriku i skladašće nišči nesme bantuvati. S tém bole su sve vuništili vu Zolkievu i vu Niemirovu. Ekker Hersch tergovec je povedal, da čeli dan su strelali vu varašu i jedno stanje za drugim se vužgalo. Sve štacune su porobili. Vu Niemirovu židove ně su vun pustili iz hiž i onak su na nje vužgali sve hiže.

Vu Hotel Bristol je došla jedna mala pucka i šibice je tržila. Lěpo je nemški govoriła i kad su ju gosti popitali čija čerkica je, ovak je lěpo spamelno odgovorila. Japa mi je ovdvi vu Lembergu fiskalijus bil. Šest dece smo bili. Jeden večer tri kozaki su vdrli vu sobu. Mamiku su odmah prepitili, sve su porobili i onda na starešu sestru su se hitili. Ravno onda je došel dimo tatek, koj je odmah revolvera pograbil, ali predi, kak bi steroga kozaka bil strelil, sam je mrtev opal dolí. Sestru su sobom od tirali, kad su svi tri si divju želju zvršili. Mi mala deca sve smo to morala gledati.

Siromašku dečicu, koja su bez otca i matere ostala, lemerski židovi su zeli medse.

Magjarske soldate su radi imali rusi, ali na nemce su strahovitno serditi bili. Ako su jednoga nemškoga oficira vlovili, po deset kozakov ga je po varašu tiral. Vu reštu tak su je mučili, da vu Brigidenu, gde su zaprti bili, dva oficiri obesili su se, jeden pak si je šinjaka zarezal, krv mu je scurela i vumrl je. Mrtvo tělo tri dni su ně steli iz rešta vun odnesti, gde su još drugi pet bili zaprti.

Jeden bogati sudec, kojega su porobili i potlam nikakvo plaću ně su mo dali, okolo prijateljev je živel. Pottlam, kad je već od nikoga nikaj ně dobil, jerbo pod kaštigu ně mu je smel nišči nikaj dati, par tijeđnov predi, kak su nasi vu Lemberg ulazili, od glada je vumrl.

Lemberskoga židovskoga cintora svega su prekopali i vuništili. Kamene su spotrli, vnogo rakah su iz groba vun hitili i mrtva tela i čonte su rezhitali.

Vu svakim bećirku je jeden komisariuš bil zapovednik. Jeden dan su čeloga varaša obhodili i svakomu štacunaro su zapovedali, da sva pisma i dpusta mora na policiju odnesti, drugač nesme tržiti. Svaki je novo dopušćenje moral prositi i za to petsto rubelov platiti. Kad su to spatili, nikakov pismu su ně dobili. Čekali su. Jeden dan došli su policaji i potrebuvali su od štacunarov, da naj pokažeju, gde imaju vu pismenim dopušćenje, da slobodno tržiju. Kad je šteri rekel, da već je platil, ali još je ně dobil vun iz kancelarije, odmah su se ovak zahrumili na njega :

— Lopov, cara hoćeš vkaniti, im si još niti pisma ně dal nuter.

Drugi dan opet je platil štacunar petsto rubelov. Opet je drugi policaj došel i čela komedija se je znova počela.

Lemberskoga kolodvora su juniuša devetnajstoga vužgali. Magazine su sđinamitom vu zrak spustili. Magaziní su puni bili svakojačkim stroškom i s municijom.

Kad su se rusi iz Lemberga pospravili, vnogo ruskih oficirov se je vu čevil obležlo i tam su ostali. Kad su nasi već vu Lemberg došli, pred jednom kavanom jeden ruski oficir je lěpo mirno stal i čekal. Kad je jednoga vekšega oficira spazil, odkapčel je dolí sablju i predal se mu je.

Ali što bi sve mogel spisati, kaj su sve preterpeli lemerski stanovniki. To za leta i leta bude se sve točno pozvedilo.

KAJ JE NOVOGA ?

Branimo si domovinu !

*Megjimurski starci, deca ino žene,
Ideju po polju, kak po morju pene!
Dan i noć su v delu, niti prav ne spiju,
Sve za našeg kralja i za domovinu!*

*Vnoga žena trudna za mužá se plače,
Od jutra do mraka za plugom skakače.
Misli: orjem, sejam, žetva kaj bu jakšna,
Ar prepašti nesme naša domovina!*

*Druga žena v travu kosu poravnava,
Kaj bu velkom travom? to si premisslava.
Pokosila bu nju v ime Božje milo;
To bu takaj pomoć z našu domovinu.*

*Takaj starec sklonjen rad bi imel mira,
Nekva čudna moć ga po poslih potira.
Kleple kosu, srpa, doklam jakost ima,
Da bude Magjarska jaka domovina.*

*I drobna deca se za d-lom žuriju,
Tak kak drobne čmele sem, pak tam letiju.
Stari japa, mama mi smo vaši stni,
Budmo verni i mi k našoj domovini!*

*Maldo tak, kak mravle v starci skup se slaže;
Dragi Bog pak skupa v slogi vsim pomaže!
Blagoslavlja nas gor, na nebes visini,
Bude verni svojoj lěpoj domovini!*

*Magjar, nemec, turćin pred nikim ne trepće,
Tak nam poslovica već od negda reče!
Gde je sloga, vera i božji mir dični,
Tam je Bog sam kralj i otec v domovini!*

*Dragi brati, sestre, sve mlado i staro:
Vsegnimo za aelo, kaj komu se dalo!
Jen za pušku, sablu, drugi za sekiru,
I branimo našu milu domovinu!*

*Bog poživi one, tam na bojnóm polju;
Daj njim jakost Bog i k harcuvanju volju!
Da bi v kratkom čali i se veselili,
Da su naši ruse, taljane potukli.*

*Bog poživi Franja, i Vilmoš cesara,
Božja ruka jakost njim dol z neba dala!
Da bi za kratak čas svi himnus spēvali,
Magjar, nemec, turćin aldomaša pili!*

Murasiklós.

Podgorolec Márton.
krčmar.

— **Srbi ober Ujviděka.** Prošli tijeđden zadnje dne srbski zrakoplivci višeput su prek čeliteli i bombe su hitali na Ujviděk varoš. Bombe ně su nikakvoga kvara zrokuvale, jerbo francuzki zrakoplivci, koji vu srbskim šeregu služuju, prebojali su se naših štukov i jako visoku su létali. Brscas mosta su šteli tr fiti, da ga zrušiju, ali ně su ga mogli. Jedna bomba jednomu deset let staromu dečecu, Brényi Jánošu dešnu ruku dolí vtргli. Na to su naši zrakoplivci do Obrenovca i više bombih su hitili na varaš, koj se je vu više mestih vužgal.

— **Ruska revolucija.** Vu Moszkvi juniuša 11 ga velika revolucija je bila i soldati i policaji ně mogli sbujeno ljudstvo potšiti, barem su višeput strelili na buntare. Službeno su prejavili, da buntari 465 štacunov i 207 drugi hiž su sporobili i sporušile. Vuništili pak su 113 nemških, 90 ruskih i 479 drugih hiž i štacunov. Kvar je prek 139 milijun rubelov.

— **Potoplena ruska ladja.** Vu Liverpool došlo je četrinajst ruskih marinerov, koji su na Leo zvanój ruski ladji služili. Rusko ladju je jedna nemška pod vodóm plivajuća ladja pri Pembrosku s torpedom trofila i odmah se je vtргla. Ladja je veliko vrednost vu municiji peljala i rusi su

stém vno go kvarni prém vezda, kad jim je municija zmenjkala.

— **Ako boj do juliša 31-ga bude trajal,** Edgar Crammond londonske statistike direktor zračunal je kuliko bude koštal boj, ako do juliša 31-ga bude trajal. Belgiuma 2 milijarde 632 milijunov 500 jezer, Francuzke orsaga 8 milijardov 432 milijunov. Rusija 7 milijardov, Englezju 620 milijun dollarov. Sveskupa je to 24 milijardov 354 milijun 500 jezer dollarov. K tomu dojde Austria Magjarska 17 milijardov 510 milijunov, Nemška pak 17 milijardov i 875 milijun dollarov bude potrošila Turskoga orsaga dva milijard dollarov, Srbia i neutralni orsagi pak 3 milliard 60 milijun dollarov potrošiju.

— **Kak velika je srbska vojska?** Vu srbski skupštini srbski soldacki minister prejavil je, da srbska vojska denes iz deset divizijih stoji. Jedna divizija šestnajst jezer osobah broji. Svu toga šest divizijih regrutov i od 45 lét stáreših gardistov ima. Vu Macedoniji četerdeset jezer macedoncov stoji, koji svoje oficire i vodje imaju.

— **Velika borba za Lublin i Ivan-gorod.** Juliška ostrak-magjarska offenziva puno jakša je još od majuške. Već kak petdeset jezer rusov smo zarobili, doklam smo Radoma zavzeli. Rusi s velikom moćom braniju kolm-lublin-ivan-gorod liniju. Naši ovdí dobro stojiju. József Ferdinand nadhercega šereg koj je nekoji dan vu veliki teškoći bil, opet je napred vdril. Arz generala šereg takrekuć čude dēla. Doklam je nadhercega šereg ruske pozicije zavzeli. Arz generala šereg pak je ruske linije spre-dral. Vrēme nam ne služi najbolje, jerbo poleg velikoga blata kanoni se teško gibleju. Rusi od Radoma na ishod tija do Ivan-goroda su se potegli nazat.

— **Na Izonzo liniji.** Talijani na Izonzó linij najmrē pak pred górkim mostu i pred doberdóí bregu strahovitnom jakost-jom vdiraju. Vu ovih bitkah veselo je gledati, kak se naši vtilēzi hrabro sponašaju. Tak oficiri, kak i prosti čude dēlaju. Strahovitnom jakostjom talijani nekoje naše jarke su zadobili, odkud su je naši potlam vun sbili i dalko pretirali. Talijani još tam stojiju, gde su i prvo vuru, kad su boja započeli.

— **Talijani preručiju boja Nemš-koj i Turskoj.** Cadorna talijanske vojske zapovednik pred jednim novinarom tak je preštima govoril, da Talijanski orsag dosta je mogućen, da našim saveznikom Nemškoj i Turskoj boja poručí. Poručí pak svrhu toga, da tak Nemška, kak Turska Austria-Magjarsku pomože skojom talijani vu boju stojiju.

Talijani još na naši granici ne su jeden kilometer zemlje zadobili već se tak deržuju, da dosta jaki budeju i s Nemškom i Turskom se boriti. Talijani neznaju, da njihova vojska dalko odzaja stoji od naše i nemške, koje su mogućne na jedenput na tri četiri strani slavno tirati boja.

— **Na ganjaju nemške podvo-dom plivajuće ladje.** Iz Szaloniki pišeju: Velike englezke ladje su došle na grčko morje. Englezke ladje nemške pod vodom plivajuće ladje iščeju. Po noći velika svetloća se vidi po morju, jerbo englezi čisto tak misliju, da nemške pod vodom plivajuće ladje okolo Grčkoga orsaga se zaderževaju. Do vezda još niti jedno nemško pod vodom plivajuću ladju ne su mogli

najti. Englezi od serditosti grčke ladje zastavljavu na morju i svako previzitēraju, jerbo tak misliju, da grčke ladje su na pomoć nemškim ladjam i one je zderžavljaju s la-porom i benzinom. Iz Mytilena pišeju, da englezke i francuzke ladje tak dugo nebudu občinitu šturmu napravile na Dardanelle, doklam sve nemške pod vodom plivajuće ladje nebudu vuništili. To pak još teži bude, kak Dardanelle zadobiti.

— **Talijani pozvali su nuter sve gardiste.** Vu Talijanskim straho su, da Nemška s velikom moćom bude se na talijane navalila i pokedobí i vu Tripolis opet moraju triške regimente poslati, pozvali su nuter drugi i tretji red gardiste. Gardisti 5-ga augustuša moraju rukovati.

— **Rusko retirēranje.** Poleg Dnyes-ter vode trajućim boju rusi su prēk Dnyes-tera vu jaki poziciji ležali. Ostrak—Magjarski kanoneri na jedenput od tri krajov su strahovito strēlali ruske pozicije. Tak-vo ognja su naši stuki dali, da su rusi skorom niti retirēratí nē mogli. Kad su po-begli, ruski soldati vno go mužov su spok-ali i podjednoma su to roždžili: — Psi, ako mi moramo vumreti, niti vi nebudete duže živeli. — Kad su naši kanoneri spre-drali ruske šance, pionēri hitro su više most-ov napravili i naši su na šturmu išli. Na drugim kraju hitro su se zakopali i više ruskih pozicijah obkolili. Rusi na to su po-čeli retirēratí. Na bojnom polju na hiljada mrtvih rusov je ležalo.

Podjednoma veseli ideju iz se-vernoga bojnoga polja. Med Visztula i Bug vodami na čeli liniji rusi retirēraju. Naši i nemci podjednoma su njim za petami i ne dopustiju njim nigdi se počínuti. Rusi samo na jednim mestu su probali se zas-taviti, ali za badav i odonut smu je pretirali.

— **Woyrsch generala šereg sbil je ruse.** Nemci vu Kurlando pri Gross Schmardenu, Grúdorfu i Usingenu nazat su stisnuli ruse. Od Kurschanya takodjer reti-rēraju rusi. Od Novogroda na sever nemci pri Skroda i Pissa potuku su zavzeli ruske pozicije. Lépo su vojvali oni friški gardisti, koji su vezda pervič bili vu ognju. Nekoje tvrđovine pri Ostrolenki smu zavzeli. Od Visztula vode na poldan naši šerēgi došli su do blonie—grojeci linije. Ovdí su rusi 560 kozakov i 2 mašinpuške sgbili. Wc-yrsch generala šerēgi puno vekši šereg ru-sa pri IIsanku sbili su. Ovdí su nemci prēk pet jezer rusa polovali. Ruse dalje prog-a-njaju. Kojeniki su već tija do Radom—Ivan-gorod željeznice došli.

— **Dvanajst jezer je opalo doli vu Dardanellak klanjcu.** Šest jezer eng-leza na River ladji se dopelalo vu Darda-nelle. Za ovom ladjom još više ladjh je došlo i turčini, kak da niti tam nebi bili, niti jedenput su nē strēlali na nje. Kad su već svi na bregu bili, strahovino ognja su turski stuki pušćali od svih krajov na eng-leze. Jeden granat je River ladju trofil, koja je tako se vtopila i stēm su englezi više nē mogli na morje, da vujdejo Turski stuki dvanajst jezer engleza do zadnjega človeka su doli pokosili.

— **Potopljena talijanska tabors-ka ladja.** Talijanske ladje bombardirati su počele Ragus—Caltaro željeznicu. Na jeden-put spaziju više naših podvodom plivajuće ladjih i stēm su odmah četiri talijanske ladje počele na naše strēlati. Na to su dvē

naše podvodom plivajuće ladje nazat se potegnule. Tretja koja je pod vodom bila poprilički deset kilometrov dalko od brega čekala je talijanske ladje. Kad su talijani mislili, da već su nē vu zločestim položaju, naša ladja pet sto metrov dalko spustila je dvē torpede. Prva je nē trofila, druga je vu Giuseppe Garibaldi ladju se započela. Tor-peda na serdinki je na dvoje rezčehnila ladju, koja je odmah vtunula. Na ladji je blizu osemsto talijanov bilo s med kojih je samo poprilički sto ostalo živih, drugi svi se potopili. To je opet strahoviten vu-darac talijanom, koji su već dvē velike ta-borske ladje sgbili na Adria morju.

Za taborsku poštu gotovi ku-vertisa napisom, takodjer i TABORS-KE KARTE se dobiju kod Fischer FRIŠp (Strausz Sándor) knjižarich. Clena: kuvert—2 III. — taborska karta — 1 III.

Pěsma iz tabora.

*Poslušajte ljudi medjimurci dragi,
Koje su ostajli vaši sini mladi,
Žene i dečicu, svu obitelj svoju,
Da budu branili svoju domovinu.*

*Premislite žene i mila dečica,
Koji ste srdili prez krivice ota.
Sada se zmislite za njegovu tugu,
Da on sirmak mora krv prelejat svoju.*

*Za ota plačuju sini i pucice,
Kakti ptice male za svoje gnjezdice.
Dečica premila molite se Bogu
Da se vam povrne otec k svomu domu.*

*Medjimurci dragi, ki ste zgubli sine,
Zglednite se z srcem gori na visine!
Da vam žalost vašu Bog naš olehkoti,
Ar nam samo njegva moć more pomoći.*

*Zmislite se na to dragi domorodci,
Kak je težka muka tabora držati.
Žedje, pak i glada moramo trpeti
I ako je treba, život alduvati.*

*Medjimurci dragi s Bogom mi ostante,
A mene pak nigđur pozabiti najte!
Daj vam Bog svim skupa zdravlje i veselje,
Nam pak v svakoj bitki slavno harcuvanje!*

Bukovina.

V. J. vojnik.
iz Nyiresfalva.

Urednikova pošta.

Sjedeće pětse i spise smo na novo dobili: 1.) Pěsma medjimurska. (L. M. Muraszerdahely.) Izlazila bude. — 2.) Pěsem mala i Pěsma iz Česke. (H. J. iz Bottornya.) Obedvu to dobre za novine. — 3.) Spričavanje i Pesem medjimur-ska. (L. A.) Lépo su misli vu pěsmih, ali se voruži nedaju popraviti. Niti vi neste probali vaše pěsme na koju poznatu vizu popěvati. — 4.) Pěsem junakov (S. Gy. Muraszent-márton.) Lépa je pěsma. Bude se štampati dala. — 5.) Pěs-ma tugujuće majke od svoje pokojne kćerke. (L. M. Muraszerdahely.) Vaša žalostna pěsma bude izlazila. — 6.) Pěsem mladih regrutov. (V. J. i H. F. Drávazentiván.) Dobro i lépo je složeno. Bude izlazila. — 7.) Pogl. Gosp. E. Kollay Iščnik. Ludbreg. Dobili smo vaše lépe i poučljive pripovēdke i to devet za novine i évě za kolendar. I vu ime svih naših čitateljah se vam izkreno zahvalimo, da se neste spoz-abi iz nas. Vaše pripovēsti su tak lépo napisane, da nema medjimurca, koj jih nebi jako rad čital. Lépo je od Vas, da kakti negdašnji medjimurci navučelji mislite na medji-murski puk, pak mškar ste ostavili Vašu negdašnju službu i vučili ste se dalje, da se za doktora izvunite, ipak i vezda podučavate s Vašimi, Bogu i ljudem povoljnimi, lēpimi spial puk medjimurski. Bog Vas pozivi vno go leta na radost i korist svih medjimurcov!

Iz drugih nam poslanih pěsmih drugđa budeme glas dali.

Svim skupa s pozdravom! (M. J.)

GABONA ÁRAK/CIENA ŽITKA

MÉTERMÁZSA	I METERCENT	K
Buza	Pšenica	30—
Rozs	Hrč	21—
Arpa	Ječmen	21—
Zab	Zob	22—
Kukorica uj	Kuruza suha	29—
Fehér bab uj	Grah beli	60—
Sárga bab	Grah žuti	60—
Vegyes bab	Grah zmešen	60—
Kendermag	Konopljeno seme	52—
Lenmag	Len	56—
Tökmag	Košćice	56—
Bükköny	Grahorka	30—

Hepp Ede, pekar Csáktornya

Rákóczi-utca híze broj 18. poleg Kraljevskoga suda.

Ima takaj trgovinu od najbolše vrsti **VAPNA.**

Koji treba zazidanje, može ga dobiti u svako doba doma pri njemu uz najfalešu cěnu. Koji treba cěli vagon dobi vapno čisto fal. Trži cěpanoga suha bukova drva ilapora na vagu.

668 85—P

STOCK-GOENAC MEDICINAL

SZAVATOLT
 ::: VALÓDI :::
 BORPÁRLAT

◆◆
**CAMIS ÉS STOCK gőz-
 pároló telepéből Barcola**

◆◆
 COGNAC-GŐZFŐZ-
 DE, ÁLLANDÓ HI-
 VATAL. VEGYI EL-
 LENŐRZÉS ALATT

612 7—55

◆◆
KAPHATÓ MINDEN JOBB ÜZLETBEN!

100 liter házi ital

frissítő, jóízű és szomjat oltó, csekély költséggel bárki által készíthető. Kaphatók: ananas, alma, grenadine, málna, muskotálykörte, borsosmenta, narancs, waldmeister, meggy. Sikertelenség kizárva. Ezek a házi italok nyáron böhüve és télen forralva, rum és pálinka helyett élvezhetőek. Az alkatrészek ára pontos előírással együtt utárvétellel bérmentve K 450. Ot ilyen adaghoz 1 adagot ingyen adok. Gazdaságok, gyárak, nagyobb háztartások, műhelyek stb. számára megbecsülhetetlen, mert a munkás felfrissül, nem részegedik meg tőle és munkaképessége nem csökkenik. **GROLICH JÁNOS**, Angyal-drogéria Brunn 618 szám (Morvaország)

Rococo női boudoir,

zsinorozott damast garnitúra, divány, asztal, székek, állványok, falitányérok, vázák, terakottaképek, alakok stb.

522 2—2

olcsón eladó!

Bővebbet: **HOLLENBERGER J.** kárpitosnál Csáktornyan, Deák-utca

Fischel Fülöp (Strausz Sándor)

A legujabb gyorsajtókkal és segédgépekkel van felszerelve. Elvállal mindennemű könyvnyomdai munkákat a legjutányosabb árak mellett. Könyvkötészetében mindennemű be-
 kötések a legpontosabban és jutányos áron készíttetnek el!

könyvnyomdája és könyvkötészete = Csáktornyan

Interurbán-Telefon 34. szám